

Aan: presidium 12 december 2022

Van: griffie

Betreft: spreekrecht: rondetafelgesprekken en inspraak

Aanleiding

In het presidium van 30 augustus 2021 werden in de terugblik op de commissievergadering van 28 juni 2021 vragen gesteld over rondetafelgesprekken (verder: RTG) (zie ook actiepunten 172). Afgesproken is dat de griffier een gespreksnotitie levert m.b.t. het RTG voor het presidium.

In deze notitie wordt niet alleen het RTG aan de orde gesteld maar het regulier spreekrecht. Het is van belang dat er meer helderheid komt over processen/procedures voor alle betrokkenen en daarnaast worden enkele verbeterpunten voorgesteld.

In de vergadering van het presidium van 30 augustus 2021 werden de volgende vragen gesteld:

1. Wat is het verschil tussen een RTG en inspraak?
2. Gaat het uitsluitend om zenden door de verzoeker of om een dialoog?
3. Wat is de positie van het college bij deze gesprekken? Kunnen er wel of juist niet vragen gesteld worden aan collegeleden? Of is het de bedoeling dat het college achteraf (via een infonota reageert)?
4. Moet elk RTG-verzoek gehonoreerd worden, ongeacht het onderwerp?

Huidige regels en werkwijze m.b.t. spreekrecht

De twee vormen van spreekrecht zijn geregeld in artikel 16 van de Verordening op de raadscommissies gemeente Medemblik 2019 (zie bijlage 1). Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Het rondetafelgesprek (RTG)
- Inspraak tijdens de commissievergadering

Rondetafelgesprek

Dit is een informele bespreking met raads- en commissieleden voorafgaand aan een meningvormende commissievergadering op verzoek van een inwoner of vertegenwoordiger van een organisatie over een niet geagendeerd onderwerp (artikel 1 sub e. Verordening).

Het betreft een gesprek/dialoog tussen de RTG-verzoeker en de commissie.

Het college is aanwezig als toehoorder en voor beantwoording van technische vragen (evt. in bijzijn van een vakambtenaar), maar in principe niet voor beantwoording van politieke vragen. De commissie kan verhelderende vragen stellen aan de RTG-verzoeker.

Als het beeld helder is *kunnen* fracties iets zeggen over een eventueel vervolg (bijvoorbeeld: aankondigen raadvragen, bespreknotitie, motie, initiatiefvoorstel, informatiebijeenkomst, themabijeenkomst, meenemen bij oordeelsvorming over een raadsvoorstel in de toekomst etc.).

Inspraak tijdens de commissievergadering

Men kan over een onderwerp dat op de agenda staat (voorafgaand aan de behandeling daarvan) of over een niet geagendeerd onderwerp bij aanvang van de vergadering in de oriënterende fase (red.: bij het agendapunt 'Spreekrecht') inspreken. Hiervoor zijn maximaal 5 minuten beschikbaar (artikel 16 lid 4 Verordening). In totaal is per vergadering in totaal een half uur voor inspraak gereserveerd. Als er meer dan 6 sprekers zijn, wordt de totale inspreektijd van maximaal een half uur naar rato verdeeld over de sprekers.

Inspraak betreft geen dialoog. Na de inspraak worden de commissieleden in de gelegenheid gesteld de spreker(s) verduidelijkende vragen te stellen (artikel 16 lid 1 sub b. Verordening).

De inspraak (bij een agendapunt) kan worden beschouwd als onderdeel van de beeldvorming: helder krijgen wat relevant is voor de besluitvorming of - bij inspraak voor een niet-geagendeerd onderwerp - evt. vervolgstappen van commissieleden.

Ook hier is het college aanwezig als toehoorder en voor beantwoording van technische vragen (evt. in bijzijn van een vakambtenaar).

In het vervolgdeel van de behandeling (oordeelsvorming, meningsvorming) kan de inspraak over geagendeerde onderwerpen wel of niet worden meegenomen en eventueel kan de portefeuillehouder gevraagd worden hierop te reflecteren (de inspreker zit dan niet meer aan tafel).

Bespreekpunten

De huidige werkwijze levert de volgende bespreekpunten op:

1. Uitzonderingen op het spreekrecht

Het is wenselijk een aantal onderwerpen uit te zonderen van het spreekrecht (RTG en inspraak). Dit betreft onderwerpen waarvoor een andere voorziening is getroffen c.q. waarbij het gaat om processen die niet met het spreekrecht zouden moeten worden doorkruist (a. en b.) of waar het betreft agendapunten die te maken hebben met benoeming van personen (c.):

- a. Een besluit van het gemeentebestuur waartegen bezwaar en beroep openstaat of heeft opengestaan;
- b. Een gedraging waarover een klacht ex artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan of kon worden ingediend.
- c. Benoemingen, keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen.

Het presidium wordt voorgesteld in te stemmen met deze uitzonderingen.

2. Beperking onderwerpen RTG

Er zijn diverse mogelijkheden voor inwoners om zaken onder de aandacht van raadsleden/de raad te brengen; het belang van een lage drempel is groot. Eén van de mogelijkheden is een RTG, maar men kan ook een brief naar de raad schrijven, contact leggen met fractievoorzitters, fractievergadering(en) bezoeken); de initiatiefnemer maakt hierin zelf een keuze; de verordening geeft geen regels en/of beperkingen over de onderwerpen waarvoor een RTG kan worden aangevraagd. De lijn is dat in principe alle verzoeken worden gehonoreerd. In bijlage 2 treft u een overzicht van de RTG's vanaf januari 2020. Het presidium wordt verzocht aan te geven of er beperkingen (anders dan de hierboven genoemde uitzonderingen) nodig zijn in de mogelijke onderwerpen.

3. Loskoppelen RTG's van de commissieagenda

Er kan voorts overwogen worden om RTG's los te koppelen van de commissieagenda's. Dat betekent dat een RTG voorafgaande aan een commissievergadering kan worden georganiseerd, buiten de commissieregels om. Inwoners kunnen dan in gesprek met commissieleden die aanwezig zijn. Indien inwoners wel formeel in gesprek willen met de commissie kan **evt. daarnaast** gekozen worden voor de figuur van "vergaderverzoek"; dergelijke verzoeken kunnen dan - net als alle agenderingsverzoeken - door het presidium beoordeeld worden. Dit kan echter leiden tot een langere procedure en het risico van politiek in het presidium. Het presidium wordt verzocht hier een uitspraak over te doen.

4. Inspreker blijft aan tafel

In het initiatiefvoorstel van 6 juni 2019 over het vergadermodel werd aangegeven "*Daarbij (red.: hiermee wordt bedoeld dat in de nieuwe opzet van de raadsbrede commissie zowel oriënterend als meningsvormend wordt vergaderd) kunnen politieke vragen gesteld worden aan de portefeuillehouder en aan elkaar en er is gelegenheid voor deelname door sprekers.*".

Dit zou inhouden dat sprekers (bij inspraak bij agendapunten) aan tafel blijven bij de meningsvorming. Dat gebeurt in de praktijk nooit. Het presidium wordt verzocht om zich uit te spreken over de vraag of er standaard ruimte voor moet worden gegeven aan sprekers om deel te nemen aan beraadslagingen in de commissievergadering voor het onderwerp waarvoor zij inspreken¹.

Tenslotte

¹ Art. 15 tweede lid van de Verordening bepaalt "Een raadscommissie kan op enig moment besluiten dat anderen mogen deelnemen aan de beraadslaging."

1. Het is van belang de definitie van het Rondetafelgesprek (artikel 1 sub e. Verordening) aan te passen bij wijziging van de verordening. We kennen immers geen meningvormende commissie meer;
2. In vervolg op het hiervoor genoemde zal ook moeten gekeken worden dat waar “oriënterend” staat in de verordening of dit niet scherper kan worden geformuleerd c.q. of het nodig is dat de huidige raadsbrede commissie een scherper onderscheid maakt in een oriënterend deel (beeldvorming) en een meningsvormend deel (oordeelsvorming).

Voorstel:

Het presidium wordt voorgesteld:

1. In te stemmen met de hierboven genoemde uitzonderingen op de mogelijkheden tot inspraak;
2. Een uitspraak te doen over RTG's, waarbij de opties zijn:
 - a. huidige werkwijze handhaven (geen (verder) beperkingen in/eisen voor het onderwerp)
 - b. RTG loskoppelen van de commissievergadering, evt. te combineren met de mogelijkheid om onderwerpen in de commissie te agenderen (nader uit te werken door de griffie);
3. Een uitspraak te doen over inspraak: moet er standaard ruimte worden gegeven aan sprekers om deel te nemen aan beraadslagingen in de commissievergadering voor het onderwerp waarvoor zij inspreken
4. De griffie opdracht te geven om een concept-raadsvoorstel aan te bieden aan het presidium om de Verordening op de raadscommissies gemeente Medemblik 2019 aan te passen aan de door het presidium te nemen besluiten/verbeterpunten (NB: dit wordt dan meegenomen in een algehele revisie van de Verordening mede ingegeven door wetswijzigingen).

Bijlagen:

1. Artikel 16. Spreekrecht burgers (+ toelichting)
2. Overzicht RTG's

Artikel 16. Spreekrecht burgers

1. Burgers, vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen, organisaties en bedrijven kunnen:
 - a. over een niet geagendeerd onderwerp hun mening kenbaar maken tijdens een rondetafelgesprek voorafgaand aan de raadscommissie of
 - b. bij een onderwerp dat op de agenda staat of over een niet geagendeerd onderwerp bij aanvang van de vergadering in de oriënterende fase inspreken waarna de commissieleden in de gelegenheid gesteld worden de inspreker(s) verduidelijkende vragen te stellen.
2. Diegene die van het spreekrecht in de oriënterende fase gebruik wil maken meldt dit voor de vergadering bij de commissiegriffier. Hij vermeldt daarbij zijn naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres en het onderwerp waarover hij het woord wil voeren.
3. Diegene die van het spreekrecht tijdens een rondetafelgesprek gebruik wil maken meldt dit uiterlijk 48 uur voor de vergadering bij de griffie onder vermelding van naam, adres, telefoonnummer, emailadres en het onderwerp waarover hij het woord wil voeren. De griffie draagt er zorg voor dat de raads- en commissieleden uiterlijk 24 uur van tevoren op de hoogte worden gesteld van de aanvraag voor inspreken tijdens een rondetafelgesprek. Een rondetafelgesprek begint in beginsel om 19.00 uur, voorafgaand aan de opiniërende commissie.
4. Insprekers krijgen per vergadering de gelegenheid om maximaal vijf minuten in te spreken. Per vergadering is in totaal een half uur voor inspraak gereserveerd. Als er meer dan 6 insprekers zijn, wordt de totale inspreektijd van maximaal een half uur naar rato verdeeld over de insprekers.

Toelichting

Het geven van spreekrecht aan burgers is een manier om burgers meer te betrekken bij de besluitvorming van de raad. Doordat de raadsvergadering het sluitstuk is van het besluitvormingsproces dat lang daarvoor is begonnen (ambtelijke organisatie, college, commissies) is er voor gekozen het spreekrecht op te nemen in deze Verordening op de raadscommissie. In die fase zijn de fracties nog bezig hun mening te vormen. Een inspreekmogelijkheid tijdens de raadsvergadering is doorgaans minder effectief ('schijnsprekrecht').

De burgers die wensen in te spreken kunnen zich binnen een 'redelijke termijn' voor de vergadering melden bij de commissiegriffier. Voor het rondetafelgesprek wordt 48 uur aangehouden, zodat de commissieleden nog tijdig geïnformeerd kunnen worden. Voor het spreekrecht geldt geen termijn, zodat hiermee flexibel kan worden omgegaan.

In het vijfde lid is ervoor gekozen om een burger slechts éénmaal het woord te geven en geen discussie te laten plaatsvinden. Als richtlijn geldt 5 minuten spreektijd per burger worden aangehouden. Op voorstel van de voorzitter, die in eerste instantie voor een ordentelijk verloop van de vergadering moet zorgen en dus moet kunnen aanvoelen of een verkorting of verlenging van de spreektijd gewenst is, kan van deze richtlijn worden afgeweken. Dit zal zeker het geval zijn wanneer de commissie zelf insprekers heeft uitgenodigd voor deelname aan het beraad.

BIJLAGE 2 - Overzicht RTG's

Datum	Onderwerp
30-01-20	Kermis-events in de gemeente Medemblik
05-30-20	Huisvesting arbeidsmigranten op bedrijventerreinen
18-06-20	Prestatieafspraken woningcorporaties 2021-2026
01-02-21	Woningbouw Zwaagdijk-West, reclame uiting Zevenhuis
25-03-21	Woningbouwplan Bloesemgaerde-West te Wognum*
29-04-21	Woningbouwplan en zwembad De Zeehoek*
24-06-21	Tuinstraat 23
07-10-21	5G-netwerk
11-11-21	Stichting Ouderennetwerk West-Friesland
02-12-21	Financiering jeugdzorg in Westfriesse gemeenten
13-01-22	Woningbouwplan De Smederij*
28-02-22	Beroepschrift betalingsregeling rente en aflossing Dorpshuis De Nieuwe Haven**
23-05-22	Stichting Sport en Cultuur Midwoud Oostwoud
30-06-22	Bestemmingswijzigingen/problematiek 't Landje te Opperdoes
15-09-22	Taalhuis Westfriesland
06-10-22	Scholtens B.V. over woningbouwplan Timmerman *
17-11-22	Werkgroep Biodiversiteit

* Dit betrof presentaties van ontwikkelaars over bouwplannen in de gemeente Medemblik

** Dit betrof een toelichting van het Dorpshuis op een beroepschrift dat het Dorpshuis heeft ingediend bij het college.